

o zaplacení 570 Kč s přísl. Že chtěla žalovati tento úřad, jde na jevo nejen z obsahu žaloby a žalobního návrhu, kde stále užívá slov »žalovaný úřad«, nýbrž i z toho, že podala žalobu u okresního soudu sídla úřadu. Nejde tu jen o nedostatek procesní způsobilosti žalované strany, jak míní rekursní soud, nýbrž o nedostatek způsobilosti býti stranou právní rozepře, t. j. býti podmínem práv a závazků, protože státní úřad nemá právnické osobnosti, nýbrž jest jen orgánem státu. Procesní způsobilost, způsobilost jako strana samostatně na soudě jednati (§ 1 c. ř. s.) předpokládá ovšem zákonem uznaný podmět právních poměrů. Nešlo by tu také jen o opravu nesprávného označení určité žalované strany, nýbrž o to, by byl nahrazen neexistující právní podmětem existujícím. To by se rovnalo změně žaloby v subjektivním smyslu, a to změně nepřipustné, protože by pak již nezůstal místně příslušným dovolaný procesní soud, nýbrž stal by se příslušným pro tuto žalobu proti státu pro soukromoprávní nárok (§ 1 j. n. a § 290 obč. zák.) soud sídla finanční prokuratury (§ 74 j. n. a § 235 první odstavec c. ř. s.). Právě proto nelze tuto vadu odstraniti podle §§ 6 a 7 c. ř. s. a bylo nutno nejen prohlásiti provedené řízení za zmatečné, jak učinil rekursní soud, nýbrž i žalobu odmítnouti, jak učinil první soud. Předpis § 230 druhý odstavec c. ř. s., na nějž se rekursní soud odvolává, pojednává nejen o opatření podle § 6 c. ř. s., nýbrž i o tom, že se žaloba vrátí, jsouc nezpůsobilá k nařízení roku, t. j. že se odmítne. V otázce útrat bylo uvaženo, že finanční prokuratura nevystupuje ve sporu jako strana, nýbrž jako právní zástupce žalovaného úřadu, jenž však nemá právní jsoucnosti a jemuž tudíž nelze útraty přisouditi.

Čís. 10208.

Zařazení zůstavitelova podílu na veřejné obchodní společnosti do soupisu pozůstalosti, jsou-li mezi přihlásivšími se dědici také nezletilci.

Pro vyšetření podílu jest především rozhodnou společenská smlouva a, nemá-li o tom ustanovení, jest předložiti přesnou likvidační rozvahu o skutečném majetku společnosti ke dni úmrtí podle zásad o kupecké inventuře. Pozůstalostní soud může po případě uvažovati z úřadu o tom, zda má býti účetní uzávěrka na základě obchodních knih přezkoumána přísežnými znalci. Také nesrovnalosti mezi representanty zesnulého společníka a ostatními společníky lze odstraniti zase jen přivzetím znalců.

Ostatní společníci jsou tu účastníky řízení.

(Rozh. ze dne 9. října 1930, R I 556/30.)

Za účelem stanovení hodnoty zůstavitelova podílu na veřejné obchodní společnosti G. nařídil pozůstalostní soud 1. odhad tovaryšské budovy se skladišti a s dvory k ní náležejícími, pokud nepřicházejí v úvahu jako stavební parcely, a dělnických domů kapitalisováním čistého výnosu podle reálného odhadního řádu; 2. odhad ostatních domů a stavebních parcel náležejících firmě G. podle všeobecných ustanovení reálného odhadního řádu, u budov, podléhajících domovní dani činžovní,

podle kapitalisovaného činžovního výnosu a podle hodnoty pozemkové a stavební, u parcel pozemkových a stavebních stanovením prodejní ceny, leč v obou případech (1 a 2) jen tenkrát, objeví-li se nutnost odhadu při přezkumu účetní uzávěrky znalci; 3. spolumajitele firmy G. jest obeslati k přezkumu účetní uzávěrky, pokud se týče k odhadu a ke všem rokům (výslechům), jež jsou nezbytné ke konečnému stanovení hodnoty zůstavitelova podílu na veřejné obchodní společnosti, pokud se týče jest je o tom vyrozuměti. D ů v o d y: ad 1. a 2. Podle § 106 pat. o nesporném řízení, účastnil-li se zůstavitel na obchodu, na továrním nebo živnostenském podniku jen jako společník, jest o jeho podílu předložiti účetní uzávěrku a podle okolností učiniti opatření, by byla zkoumána přísežnými znalci. Zůstavitel byl veřejným společníkem co do polovice továrny firmy G. a pořídil o svém podílu, ustanoviv dědici i osoby zletilé i nezletilé. Při projednání pozůstalosti dne 28. prosince 1929 byly podány dědické přihlášky podmíněné i nepodmíněné. Proto jest podle § 92 nesp. říz. zříditi inventář, v němž musí býti přesně seznámenáno všechno movité i nemovité jmění, v jehož držbě byl zůstavitel v čase úmrtí. Kromě toho musí býti udána tehdejší hodnota a souhrn jmění (§ 97 nesp. říz.). Firma G. předložila bilanci ze dne 11. září 1929, v níž vykážala hodnotu 5,361.415 Kč. Ježto přicházejí v úvahu nepominutelní dědici a byly podány podmíněné dědické přihlášky, musí býti účetní uzávěrka přezkoumána znalci, pokud se týče může býti hodnota zůstavitelova podílu na firmě stanovena jen odhadem, ježto by jinak pravá hodnota zůstavitelova podílu nemohla býti stanovena. To vyplývá jednak z ustanovení § 106, druhý odstavec, nesp. říz., jednak z vývodů komentáře Staub-Pisko k čl. 131 obch. zák., podle nichž hodnotu podílu vystupujícího společníka jest oceniti v penězích. Ostatně žádali dědici, dostavivši se k roku dne 27. února 1930, by odhad byl ihned proveden. Kromě toho prohlásili znalci již při roku dne 30. ledna 1930, že se budou moci o účetní uzávěrce vyjádřiti teprve po prohlídce, pokud se týče po změření objektů za účelem ocenění. Při odhadu nemovitostí v mimosporném řízení jest dbáti předpisů min. nař. ze dne 25. července 1897, čís. 175 ř. zák. (reálního odhadního řádu), jakož i předpisů civilního řádu soudního (rozhodnutí ze dne 20. března 1901, čís. 3490, sb. 1343). Že jest reálního odhadního řádu použití při odhadu v mimosporném řízení, bylo vysloveno i v min. nař. ze dne 30. června 1900, čís. 11.767, otištěném u § 103 nesp. říz. (vydání Kompasu). V § 16 reálního odhadního řádu jest výslovně stanoveno, že se při průmyslových podnicích má odhad státi kapitalisováním čistého výnosu. Podle názoru soudu náleží k továrnímu provozu jen budova tovární, dále skladiště, dělnické domy a obytné prostory, jak bylo shora k 1. uvedeno. Nelze však uznati za příslušnost továrního provozu ostatní budovy na př. obytné domy společníků, dále zahrady, pole, stavební místa atd. Lhostejno, zda snad měly býti později dělnickými neb úřednickými domy pro případ napotomního rozšíření podniku. Směrodatným jest, zda v čase zůstavitelova úmrtí skutečně náležely k provozu továrny, čemuž však tak není ohledně těchto budov, zahrad, rolí a stavebních.

míst. ad 3. Společníci druhé polovice podílu na firmě jsou jako quasi spoluvlastníci dotčení ve svých zájmech oceněním podílu zůstavitele, jest je proto k jednání přibrati, po případě vyslechnouti (sr. Rintelen: Grundriss des Verfahrens ausser Streitsachen str. 18). Tomu jest tak v projednávaném případě tím spíše, an zůstavitelův podíl má býti dědicům vyplacen ostatními společníky pokračujícími ve společnosti. Podotknouti jest, že přibráním solumajitelů firmy nebudou dědici nijak dotčeni ve svých právech, ježto hodnota bude vyšetřena znalci. Kromě toho není v nesporném řízení zapovězeno, by takovíto zájemníci nebyli přibráni k řízení, což vyplývá i z ustanovení § 95 pat. o nesp. říz. K rekursu dědiců, firmy G. i společníků *r e k u r s n í s o u d* zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, znovu rozhodl řídě se důvody zrušovacího usnesení. *D ů v o d y*: Pokud přichází v úvahu jmění zůstavitele jako společníka firmy G., jest předmětem projednání podíl, jež jest vyšetřiti podle § 106 nesp. říz. Podíl zůstavitelův na společnosti není totožným s fysickým ani s ideálním podílem na jednotlivých majetkových objektech, náležejících společnosti. Pro vyšetření zůstavitelova podílu na společnosti jest směrodatným právní poměr mezi zůstavitelem (jeho dědici) a zůstavšími společníky. Vypořádání mezi nimi řídí se předpisy obchodního zákona, ježto vypořádání s universálními nástupci zůstavitele má se díti podle týchž zásad, jako kdyby byl zůstavitel za živa vystoupil ze společnosti. Přicházejí tu v úvahu předpisy čl. 130 a 131 obch. zák., pokud není ve společenské smlouvě jinak ujednáno nebo pokud nedošlo mezi dědici a zůstavšími společníky k jiné dohodě o postupu při vyšetřování podílu na podniku. Základní myšlénkou čl. 130 a 131 obch. zák. jest, že tu nepřichází v úvahu, jako při zrušení, likvidace, nýbrž vypořádání a odbytné. Vystoupení ze společnosti, ať dobrovolným výstupem ať smrtí jest s jedné strany vzdáním se práv ze společnosti ve prospěch ostatních společníků, s druhé strany konečným určením podílu na výsledcích obchodu, jakož i opravou takto stanovené sumy společností, v níž bylo ostatními společníky pokračováno a jež jest vzhledem k vystoupivšímu společníku nová. Základem výpočtu jest majetkový stav společnosti v čase výstupu, v projednávaném případě v čase zůstavitelova úmrtí. Toto jmění se zjišťuje k vůli rozdělení zisku, jakož jest tomu při každoroční rozvaze. Při tom ovšem jest míti na paměti, že trvalí společnost jest při sdělování rozvahy vedena jinými zájmy a hledisky, než jest tomu při vypořádání. Při trvalí společnosti udávají se majetkové předměty často pod cenou, by rozvahový zisk byl menší a nebylo příliš mnoho zisku rozděleno, nýbrž pokud možno zůstalo v podniku a by takto byla udržena životaschopnost podniku. Při vypořádání má míti vystupující podíl na pravé hodnotě. Proto při vypořádání, tedy i z důvodu společníkova úmrtí, neuplatňují se při soupisu pozůstalostního jmění libovolná ocenění, odchylující se od pravého stavu věci. Třebaže při vypořádání jest základem rozvahy domněnka fingovaného realizování veškerých aktiv a pasiv, nelze přehlédnouti, že ve skutečnosti není zamýšlena likvidace, nýbrž trvání provozu společnosti, a že tudíž při vyšetřování a stanovení jednotlivých hodnot nelze

jíti tak daleko, jako kdyby šlo o likvidaci. Výsledek vypočteného podílu jest pak sumou, na níž měl vystupující nárok jako na podíl na celkovém výsledku společnosti až do okamžiku rozhodného pro vypořádání, v projednávaném případě tedy do dne úmrtí. Aktivní saldo jest pohledávkou na vyplacení stanovené peněžitě sumy. Není tedy vyšetřiti hodnotu jednotlivých majetkových předmětů, jsoucích ve vlastnictví společnosti, a nepatří tedy, jak již řečeno, v případě společníkova úmrtí do pozůstalostního jmění majetek společnosti pokud se týče poměrný díl nebo jednotlivé fyzické podíly, nýbrž podíl zesnulého společníka na společnosti. V projednávaném případě jsou nejen dědici v zásadním omylu, nýbrž i pozůstalostnímu soudu, jak o tom svědčí napadené usnesení, není jasno, jak jest vyšetřiti podíl na společnosti. Stanovení výsledku výpočtu zůstavitelova podílu na společnosti jest totiž věcí všech společníků. Obchodní zákoník výslovně sice o tom nemluví. Avšak podle všeobecných zásad musí všichni dosavadní společníci, včetně vystupujícího pokud se týče v případě úmrtí společníka včetně jeho dědiců spolupůsobiti při potřebných pracích. Pravidelně nelze zabráňovati vystupujícímu společníku (dědicům zesnulého společníka), by nebyli přibráni znalci. Nelze-li dosíci dohody o společném vyřízení těchto prací, nezbyvá, než by tento úkol byl proveden znalci ve sporu. Leč výpočet společenského podílu lze i tehdy, došlo-li k němu společnou prací, napadati podle všeobecných zásad. Pozůstalostnímu soudu jest jen zkoumati, zda hodnota podílu na společenském jmění odpovídá správně zhotovené poslední rozvaze. Odhad jmění společnosti byl by zřejmě proti zákonu. Napadené usnesení, jež není s tím, co uvedeno, v souladu, jest pochybené, a bylo je zrušiti, ježto rekursní soud nemá podklady k tomu, by mohl sám rozhodnouti, najmě společenská smlouva není ve spisech, a bylo pozůstalostnímu soudu naříditi, by, řídě se úvahami, právě uvedenými, znovu rozhodl.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Jest nesporno, že zůstavitel byl veřejným společníkem ve firmě G. Do jeho pozůstalosti patří tedy také podíl na tomto podniku tak, jak se utvářil v době, kdy ze společnosti vypadl, t. j. v den jeho úmrtí 11. září 1929 a musí se dědicové spokojiti jen s tímto podílem vyjádřeným v peněžitě hodnotě (čl. 130, 131 obch. zák.). Jde o to, jak má býti tento podíl určen, v jaké ceně má býti zařaděn do inventáře, který musí již proto býti pořízen, že mezi přihlášenými dědici jsou také nezletilci (§ 92 nesp. říz.). Pro vyšetření zůstavitelova podílu jest rozhodující předem společenská smlouva a, nemá-li v té příčině ustanovení, předpis § 106 nesp. říz., podle něhož jest předložiti zevrubný výpočet zůstavitelova podílu na jmění společnosti ke dni úmrtí, tedy přesnou likvidační bilanci o skutečném majetku společnosti ke dni úmrtí podle zásad o kupecké inventuře (sr. rozhodnutí čis. 7187 sb. n. s.). Jen na tomto základě jest vyšetřiti skutečný majetkový stav společnosti (čl. 130 obch. zák.) a tím

i skutečnou hodnotu zůstavitelova podílu na společenském jmění (čl. 131 obch. zák.), čímž bude také zároveň vyhověno požadavku § 97 nesp. říz., by inventář vykazoval přesný a úplný seznam veškerého movitého i nemovitého jmění, v jehož držení byl zůstavitel v čase úmrtí, a zároveň i cenu zůstaveného majetku v téže době (srov. rozhodnutí čí. 3710 a 5022 sb. n. s.). Jest samozřejmo, že pozůstalostní soud bude moci po případě z úřadu uvažovati o tom, zda má býti účetní uzávěrka na základě obchodních knih přezkoumána přísežnými znalci (§ 106 nesp. říz.), poněvadž jako dědicové jsou účastněni také nezletilci. Ale ani dědicům nemůže býti zamezeno, ježto jim přísluší též práva jako zůstaviteli, by nezažali k rozvaze stanovisko. Vyskytnou-li se mezi representanty zesnulého společníka a ostatními společníky nesrovnalosti, lze je odstraniti podle § 106 nesp. říz. zase jen přivzetím znalců. Jde-li tu ovšem o sporné body, jest podle § 2 čí. 7 nesp. říz. vyřídití věc v řízení sporném. Že se zjišťování zůstavitelova podílu na jmění společnosti dotýká úzce zájmů ostatních zbývajících společníků a že jest proto nutno v tomto směru pokládati je za účastníky, plyne již z povahy věci a vystihl to i prvý soud v podstatě správně. Rekursní soud dotýká se této otázky jen nepřímou, ač z důvodů napadeného usnesení lze vyčísti, že se připojuje k témuž názoru. Jinak však právem usnesení prvního soudu zrušil, jak vyplývá z toho, co bylo již uvedeno.

Čís. 10209.

Odporují-li si přihlášky dědiců ze zákona, jest na pořad práva poukázati vzdálenějšího příbuzného. Výslechu stran podle § 126 nesp. říz. není třeba, projeví-li a odůvodnily-li účastníci svá stanoviska již ve stížnostech.

Pozůstalostní soud rozhoduje sám o pozůstalostním jmění, maje při tom z úřadu na zřeteli všechny účastněné zájmy.

Je-li více dědiců, jimž byla přenechána správa pozůstalosti, není tu dosud společenství podle § 825 obč. zák., lze však aspoň obdobně použiti ustanovení § 833 a násl. obč. zák., ač zase ne do té míry, že by musela býti nastoupena cesta sporu v každém případě, kde nedojde ke shodě spoludědiců. Vyžaduje-li to zájem pozůstalosti, může pozůstalostní soud ustanoviti podle § 836 obč. zák. správce pozůstalosti, ovšem jen na dobu, dokud se dědici nedohodnou o správě pozůstalosti, přenechané jim soudem.

Pozůstalostním soudem musí býti schválena nejen opatření zmíněná již v zákoně, nýbrž i jiná důležitá opatření, týkající se správy pozůstalosti. Schválení neznamená prosté vzetí na vědomí, nýbrž opatření dědice jako správce pozůstalosti není právně účinné, dokud nebylo schváleno pozůstalostním soudem. Ve schválení nové pachtovní smlouvy jest i schválení zrušení staré smlouvy.

(Rozh. ze dne 9. října 1930, R I 567/30.)